

KAPITEL 1

Drivende skyer trak deres skygger over marsken. På en høj omringede en kreds af mennesker fem mindre skikkelser.

„Gud stå os bi ... Blót ...“

Folk talte så lavmælt at kun brudstykker nåede ind til Knud som stod i midten af kredsen. Han skutede sig i den kolde efterårsvind.

„Nu må han snart komme,“ sagde en dyb stemme.

Knud drejede hovedet. Det var Agner der havde talt. Den store mands øjne var fugtige. Han stod i kredsens første række, et hoved højere end alle andre.

Hvorfor gjorde Agner ikke noget? Hans søn stod også herinde. Knuds tanker fløj til sin egen far og mor. Hvor var de? Et sted i kredsen? Han kunne ikke se dem. Han havde ikke set dem siden i morges.

„Kolf,“ sagde nogen.

Kredsen masede sig tættere sammen og lavede en åbning der gav udsyn til kæmpekirken i Ribe. Tårnet var styrtet sammen en julenat og lignede nu en jættes forvitrede knogle som stak op af marsken.

En glatraget isse voksede frem af græsset nederst i åbningen mellem folkene i kredsen. Resten af ansigtet fulgte med da en mand besteg højen.

„Hvad skal Kolf her?“ hviskede Kresten, Agners søn, fra Knuds højre side.

Knud ville fortælle Kresten at han ikke vidste det, men hans læber var tørre og klistrede til tænderne. Hans hjerte bankede så hårdt at det gav ham kvalme.

Intet godt kunne komme når Kolf tog del i det. Der herskede ingen tvivl om at Kolf havde sat sit mærke i Den Sorte Mands bog og derved lært uhellige kundskaber. Folk sagde at han mestrede snørklede sprog uden mening og var så kyndig i urter at det var unaturligt.

Mange påstod at de havde set ham luske rundt på kirkegården og samle urter og andre, unævnelige, ting i fuldmånens skær, og et rødt lys flimrede bag hans skodder ved nattetide. En del fortalte endda at en hæslig skabning – halvt mand, halvt tudse – fulgte Kolf om natten og bar hans tunge cyprianus hvori galdreformularer stod skrevet med okseblod.

På trods af alt dette blev Kolf ikke forstødt. Folk undgik ham i dagligdagen, men opsøgte ham når de faldt i ulykke. Knuds mor havde fortalt ham at hun engang havde set selve Fader Laurids snige sig hen til Kolf's hytte i ly af mørket. Og hun havde også selv besøgt ham, men det var en hemmelighed hun nok ikke vidste, at Knud kendte.

Kolf nåede toppen af højen. Kredsen lukkede sig bag ham. Kirketårnet forsvandt. Kolf's lyseblå øjne sad dybt under tykke, sorte bryn. Han var iklædt en brun kåbe af grov uld der nåede helt ned til græsset, og på hans bryst hang en kniv i en skede. Den så ud til at været lavet af sølv og præget med kringlede mønstre og menneskeskikkelser.

„Vær hilset,“ sagde Kolf.

Kredsen mumlede dæmpet.

Knuds øjne flakkede over tilskuerne.

Ingen far.

Ingen mor.

„I har søgt min hjælp, og jeg har indvilget,“ sagde Kolf til kredsen. „Så lad os begynde. Er knægtene stadig drenge og ikke mænd?“

„Ingen af dem er ældre end tretten,“ lød en stemme.

Knud kiggede rundt. Det var Karl, der havde svaret. Han var en fedladet, rødmosset mand som yndede at fortælle om sine frugtbare lodder. Det sidste år havde han dog ikke snakket om andet end de tab han havde lidt under sidste vinters stormflod.

„Vent. Hvem ved om det hjælper?“ råbte Agner.

„Vi synder. Guds vrede vil ramme os,“ sagde en kvinde.

„Hør nu, på tinge var vi alle enige.“ Karl trådte et skridt frem.

„Du har ikke en dreng stående derinde.“ Agners blik veg ikke fra Kresten.

„STILLE,“ råbte Kolf. „I vægelsindede.“

Der blev så stille at Knud kunne høre vinden hvisle i det høje græs. Han mærkede Krestens hånd i sin. Den var iskold.

„Sidste år mistede jeg halvdelen af min jord, og mange af jer led samme skæbne,“ sagde Karl. „Vandet har ødelagt så meget, de mest frugtbare lodder er væk. Hvis det sker igen, forgår vi alle.“

Karl tav da Kolf hævdede en arm og sagde: „Efteråret går på hæld, og med vinteren kommer stormene. Alle de jærtegn ånderne viser os, varslers om stærkere storme for hvert kommende år. Hvis diget atter bryder sammen, tager havet alt.“

Knud ville aldrig glemme sidste vinters stormflod. For første gang så længe folk kunne huske eller havde hørt om, holdt diget ikke. Havet brød igennem og skyllede ind over markerne. Alle var blevet nødt til at kravle op på deres tage for at undslippe vandet. Selv den høj de stod på nu, ville blive oversvømmet hvis der til vinter kom en storm af samme styrke, og diget atter svigtede.

„I bærer selv skylden for digets svaghed. For at hærde det igen, må I træde ad den gamle sti,“ sagde Kolf.

Kredsen mumlede. Det lød som om størstedelen af den gav Kolf ret.

Knud kiggede på folkene. På Agner. På smeden som havde en stor byld i panden. På Karl. På gamle Maren som altid fortalte historier. Ingen så på ham. Deres blikke var fæstnet på Kolf. Knud fik tårer i øjnene. Mændenes grå vadmelскоfter og mørke læderhuer og kvindernes brune kjoler smeltede sammen til en grumset tåge. Ens hele vejen rundt.

Undtagen ét sted. Der var et sort hul i kredsen.

Knud tørrede øjnene. Nej, ikke et hul – Fader Laurids. Han nikkede mens rosenkransens kugler gled mellem hans fingre.

Kolf vendte sig mod drengene og tog fem snore frem fra sin kåbe. De var lige lange, men havde et forskelligt antal knuder. „Til den som trækker snoren med de fem knob, tilfalder æren.“

Kolf knyttede hånden og trak i snorene, så de hang lige langt ud over håndryggen.

„Træk.“ Han nikkede til drengen med det brune hår som stod yderst til højre. Det var Bjarne med munkefrisuren; det eneste der manglede, var den skaldede plet. Han gned og rev i sin nakke, så huden rødmede da han gik de fire skridt hen til Kolf.

Kredsen var helt stille. En måge skreg i det fjerne. Vinden brusede i Knuds ører.

Bjarne rakte ud og trak snoren op i et ryk.

To knuder. Bjarne gik tilbage i rækken.

Den næste dreng var Skiftingen. Knud vidste at han hed Ebbe, men det var han vist den eneste der gjorde. Ebbe var så forkrøblet at man skulle tro en trolde havde tygget på ham, men ikke kunne lide smagen, og derfor havde spyttet ham ud igen. Man kunne kun være så vanskabt hvis man tilhørte de underjordiskes æt og var blevet byttet ud med et menneskebarn, sagde folk. Flere af de gamle mumlede altid at Ebbe skulle have været sat ud i skoven da han blev født. Men Fader Laurids sagde at det var skæversygdommens

skyld. Knud vidste at Ebbes far havde trukket Ebbe igennem alle de øjetræer han kunne finde for at helbrede ham. Det havde ikke hjulpet.

Mens han haltede frem til Kolf, nikkede Ebbe til Knud. For første gang nikkede Knud tilbage når der var andre der kunne se det.

Ebbe trak. Snoren havde kun én knude. Han humpede tilbage.

Krestens tur. Han kiggede kort på sin far før han gik frem. Han trak langsomt. En knude. To. Tre. Et stykke uden knude. Resten af snoren kom fri. Ikke flere knuder. Da Kresten trådte tilbage, voksede en mørk plet frem forrest på hans kofte.

„Din tur,“ sagde Kolf til Knud.

Knud gik frem.

To snore hang ned over Kolfs behårede håndryg. Knud hævede blikket og mødte Kolfs øjne der var så lyseblå, at det så ud til at farven var falmet

bleget af Helvedesild

Tanken fløj gennem Knuds hoved, udtalt af en indre stemme der ikke lød helt som hans egen.

Så smilede Kolf. Sølvskeden på brystet skinnede. En af menneskefigurerne havde ulve- eller hundehoved og holdt en kniv hævet i strakt arm.

Knuds hjerte hamrede så hårdt at han kunne mærke slagene i sin hals, sine kinder, sin hånd som han så række ud. Hvis det blev ham, hvad så? Hvad gjorde Kolf ved ham; ikke det samme som hekse, eller det far havde fortalt de gjorde i gamle dage i mosen, vel? Det gjorde man ikke længere ...

„Træk. Lyt. Hør Det hviske sit ønske,“ sagde Kolf.

Knud stirrede på snorene. Venstre var Djævlens side, havde mor fortalt. Men hvis venstre: Kolfs eller hans egen?

Hans hånd dirrede med pulsen som dunkede helt ud i finger-spidserne. Han tog snoren til sin højre side og trak. En knude kom til syne.

To.

Tre.

Fire ... ikke flere knuder.

Han åndede tungt ud og skævede til den sidste dreng, Magne, som brast i gråd. Så trak Knud snoren helt fri. Allernederst på snoren var en sidste knude.

Fem.

„NEEEJ,“ skreg en kvinde.

Knud snurrede omkring. Der var mor. Hun skreg og kæmpede for at komme ind til ham, men tre mænd trak hende bagud gennem kredsens mens hun slog og fægtede med armene. Hendes fletning var gået op, og det gråsprængte hår dækkede hendes øjne.

Hun forsvandt.

„MOR,“ råbte Knud. Han faldt sammen.

En rødhåret mand trådte ud af kredsens, hev Knud på benene og holdt ham oprejst.

Knud prøvede at vride sig fri. Kunne det ikke være en anden, han hadede den rødhårede. Men den rødhårede var for stærk.

„Valget er truffet,“ sagde Kolf og gjorde tegn til at de andre drenge skulle forlade dem. Så bredte han armene ud og vendte sig mod vest. Kredsens lavede en åbning.

En halv mil forude lå Vadehavet. Det var flod, så det blygrå vand nåede næsten diget. Mellem Knud og diget lå markerne som var ved at blive til marsk igen efter oversvømmelsen.

Også diget bar præg af stormfloden. Den genopbyggede, sydlige ende var lavere, og græsset på volden var lysegrønt modsat den nordlige ende som rejste sig stejle og bredere med ærtegrønt græs, og ... Knud kneb øjnene sammen. En brun plet. Var græsset gået ud, eller havde nogen gravet? Eller var diget alligevel så medtaget som folk sagde. Måske havde de ret; der var noget ludende, affældigt og skrøbeligt ved det fra denne afstand. Han havde hørt mange sige at det ikke længere kunne beskytte dem – det var ble-

vet et sølle sommerdige, de måtte bygge et nyt, måske skulle det så strække sig så langt at det også beskyttede Ribe.

Men far havde sagt at ingen måtte forstyrre diget. Det var bygget på en særlig måde man ikke længere huskede. Ældgamle besværgelser havde bundet mægtige værneånder fra jordens dyb til diget, så det kunne modstå det evigt gnavnende hav. Straffen var hård hvis man skadede diget. Knud kunne ikke tælle alle de gange han havde hørt historien om Ribebispen Liufdag som for mange menneskealdre siden havde forbudt goder og hedensk galdren. Alligevel drev nysgerrigheden efter at vide mere om trolddom ham til at undersøge diget. En hob jog ham ud i Ribe Å og gennemborede ham med et spyd.

„Klæd dig af,“ sagde Kolf.

Knud tøvede. Kiggede rundt. Folk stirrede ned i græsset. Han trak sin kofte over hovedet og dækkede sig så godt han kunne med hænderne. Der var begyndt at komme hår dernede, og somme tider blev den lang og hård og dejlig at røre ved. Men nu var den lille.

Kolf lagde hovedet tilbage og råbte:

„Hil Digets Vogter! Vi forkaster den spage hyrde og knæler atter for dig. Stå os bi. Fri os fra Njords tænder og værn os mod Rans net. Med dette offer besegler jeg pagten.“ Kolf vendte sig mod Knud og trak kniven. Den røg blinkende i vejret, hvilede et øjeblik i hans udstrakte arm – susede så mod Knuds bryst.

KAPITEL 2

Knivspidsen gennemborede Knuds hud lige over højre brystvorte. Smerte lynede, og blod piblede frem. Han skreg. Nogen greb ham bagfra og holdt ham.

„Et nyt offer til pagt af ælde,“ sagde Kolf og drejede kniven.

Knud kiggede ned og så sine opspilede, blå øjne stirrede op på ham fra knivsbladet.

„Hvad er det eneste der formilder ånderne?“ råbte Kolf.

„BLOD,“ svarede kredsen med én stemme.

„Blod til en blót.“ Kolf trak kniven i en lige linje mod venstre brystvorte.

Knuds skrig blev til jamren.

„Blod skal dryppe.“ Kniven skar skråt nedad, ind mod navlen. „Uimodståeligt.“ Et hurtigt vrid, og så hev Kolf kniven skråt opad indtil spidsen ramte det første stik. „Lokke.“ Klingen forlod Knuds hud. Et øjeblik. Kolf stak ham i højre side under ribbenene. „Hidkalde.“ Kniven pløjede mod venstre gennem huden i en bølgende linje. „Sone.“

Højrodt blod vældede frem og tegnede en trekant med spidsen nedad over en bølgende linje. Han svajede. Blodet drev i streger mod skridtet.

Så trak Kolf kniven ud.

Knud faldt om.

Gyngende fornemmelse. Tramp. Mumlen.

Knud åbnede øjnene. To mænd bar ham imellem sig. Han vred sig, jamrede idet smerte jog gennem brystet. Han opgav at komme fri og lå helt stille. Smerten fortog sig til en murrende dunken.

Til venstre for ham løb diget, så tæt på at han kunne have rakt ud og grebet om græsset der voksede på volden. Længere fremme kunne han se en bunke jord. Da de nåede den, løftede de to bærere ham på fødderne og holdt ham.

Forsamlingen fra højen stod i en halvcirkel ud fra diget, og igen befandt han sig i midten. Bærerne iførte ham en hvid uldkåbe, lukkede den over hans bryst og bandt bæltet. Blod sivede øjeblikkeligt igennem klædet.

Foran ham gabte et hul i diget – jord omkransede begsort mørke. Noget bevægede sig derinde. Knud kæmpede for at rive sig fri, men bærerne holdt fast indtil Kolf trådte ud af hullet. Han stillede sig foran Knud og lagde hænderne på hans skuldre:

„Fra en dreng skal offerblodet løbe. Fra en levende dreng begravet i diget. Så skal I ikke længere frygte havet. Sådan lød vore forfædres pagt. Vi vil igen ære den og sikre vore afgrøder og liv.“

„NEEEEEJ.“ Knud sprællede, idet Kolf løftede ham og bar ham ind i diget. Råbet rungede i mørket der voksede frem og slugte den grå himmel. Det føltes som om det skrånede nedad. Han slog ud og forsøgte at gribe fat i noget. Hans fingre trak furer gennem jordvæggene, lukkede sig om en klump, der smuldrede, greb om rødder, men de var for tynde og knækkede, og pludselig forsvandt hullets sider. Kolf satte ham fra sig på et hårdt gulv.

„Jegvilikkejegvilikke.“ Knud forsøgte at rejse sig, men Kolf holdt ham nede.

„Man må ofre for at få, det er aldrig nok at tigge,“ sagde Kolf. Han var en sort silhuet mod lyset der trængte ind ad åbningen. „Måske havde du levet længere i marsken, måske var du endda blevet en gammel mand. Men det havde været et fattigt liv – som din

TEDDY VORK
DIGET

faders. Her vil du leve evigt, vi vil aldrig glemme at du gav dit liv for vores. Tak.“ Kolf slap ham og gik baglæns mod åbningen som malede en lysende sti på gulvet hvor hans skygge før var faldet.

Gulvet var af firkantede sten. De glinsede af fugt. Firkanten blev længere, jo mere Kolfs skygge trak sig sammen. Til sidst lignede skyggen en lavstammet sort trolde.

Knud sprang op og løb efter Kolf. Lyset forsvandt fra åbningen, og da han nåede den, blev han holdt tilbage af en trædør. Han hamrede og sparkede på den, men kunne ikke tvinge den op. Hans bryst smertede, og han måtte give op.

Brædderne i døren sluttede ikke helt tæt, smalle lysstriber faldt ind og blødte mørket op.

Et bump. Døren dirrede.

Han kiggede gennem en revne. To mænd stod i den korte tunnel og skovlede jord mod døren mens Kolf holdt den.

„Neej, NEEJ.“ Han hamrede igen løs på døren. Bumpene fortsatte. Jord raslede ned ad brædderne. „MOR! FAR!“

Han prøvede at stikke sine fingre ind i revnerne, måske kunne han vriste brædderne løs. Men de sad for tæt, kun lillefingeren kunne komme ind.

Bump.

Bump.

Bump.

Lyden blev mindre hul, og døren stoppede med at dirre som tilkastningen skred frem.

Støvkorn dansede i lysstriberne, der løftede sig fra gulvet. De ramte hans ben. Hans mave. Bryst. Ansigt.

Med et par blink forsvandt lysstriberne helt.